

Terugblik 2016 en vooruitblik inclusief begroting 2017 ABC

1. Inleiding

In dit werkplan treft u een terugblik aan op 2016 (hoofdstuk 2) en het voorgenomen werkplan 2017 (hoofdstuk 3) alsmede de begroting voor 2017 (hoofdstuk 5)

2. Ontwikkelingen 2016

2.1 Algemeen

De aandacht voor laaggeletterdheid in Nederland is de afgelopen decennia waarschijnlijk nog nooit zo groot geweest als in het afgelopen jaar. Het tweede jaar van het actieprogramma Tel mee met Taal is afgerond en we zien op zeer veel plaatsen in het land dat Taalhuizen en taalpunten worden opgezet. Samenwerkingsverbanden zijn in de regio's ontstaan tussen de verschillende aanbieders, instanties zoals bibliotheken en gemeenten resp. gemeentelijke diensten. Meer dan 90 % van de kerngemeentes (arbeidsmarktregio's) zijn actief met het opstellen en uitvoeren van educatie plannen (bron Steunpunt). Volgens de stichting L&S hebben in 2016 meer dan 20.000 deelnemers in meer of mindere mate actief gewerkt aan hun educatie. Er zijn, doorgaans met projectgeldten vanuit het actieplan Tel mee met Taal, verschillende onderzoeken gestart gericht op onder meer participatie van laaggeletterden in zorgcircuits en nieuwe lesmethodieken (blended learning: naast groepslessen gebruik maken van leren met de computer en sociale media).

Tot zo ver het goede nieuws. In het voorjaar verscheen een Rekenkamer onderzoek naar de effectiviteit van de aanpak van laaggeletterdheid in Nederland. Geen best beeld gaf dit. Een veel te beperkt bereik van de doelgroep senioren en laaggeletterden met Nederlands als moedertaal en een onderschatting van de problemen die de digitale maatschappij laaggeletterden geeft. Daarbij blijkt het aantal laaggeletterden te groeien niet in de laatste plaats met jongeren. Van de 15-jarige leerlingen in Nederland heeft 13,8 % grote moeite met het begrijpen van hun schoolboeken en bijna 14% van alle kinderen in Nederland loopt het risico om op latere leeftijd onder de noemer 'laaggeletterd' te vallen.

De vereniging ABC bestond in 2016 20 jaar. Destijds in 1996 opgericht vanwege de zorg om het wegvallen van voorzieningen voor bestrijding van laaggeletterdheid. Nu 20 jaar later is die zorg er nog steeds. Hieronder noemen we de belangrijkste zorgpunten die we al jaren uiten of die de afgelopen jaren er extra als zorgpunt bij zijn gekomen.

- a. Het actieprogramma Tel mee met Taal loopt af eind 2018. Daarna moet er geogst gaan worden zou je zeggen. We hebben evenwel nog geen concrete plannen gezien die zijn gericht op een duurzame (langjarige) infrastructuur voor bijscholing op basisvaardigheden van volwassenen. In de verschillende verkiezingsprogramma's van de politieke partijen zien we weliswaar meer aandacht dan in de vorige programma's, maar nog steeds met een enkele uitzondering daargelaten, zeer karige aandacht.
- b. Het bereiken (vinden en verleiden) van laaggeletterden die Nederlands als hun moedertaal hebben, verloopt al jaren erg moeizaam. Zie ook de uitkomsten van het Rekenkameronderzoek. De overigens terechte aandacht voor inburgering en taallessen voor immigranten en vluchtelingen (NT2), houdt de aandacht van betrokken instanties af van de NT1 doelgroep. Dit ook omdat de werving van NT1 kandidaten vele malen moeilijker is dan de werving van NT2 deelnemers.
- c. De in het actieprogramma gewilde regionale infrastructuur (netwerkorganisaties) zal naar ons idee veel geld en energie kosten om op te zetten, te onderhouden en duurzaam te maken. We vrezen voor veel management en organisatiekosten die de toch al zeer magere volwassenen educatie budgetten zwaar zullen gaan belasten. Veel coördinatie, afstemming, overleg, etc. in plaats van wervingsacties, lessen en begeleidingsuren.
- d. De gedecentraliseerde verantwoordelijkheid van de volwasseneneducatie heeft ontegenzeggelijk voordelen ten opzichte van een centrale regie hierop. Het brengt evenwel zorg over gelijke toegankelijkheid en kwaliteit van de volwasseneneducatie. Mede afhankelijk van de regionale (politieke) keuzes en de deskundigheid van gemeentelijke apparaten op dit domein, kunnen te grote verschillen ontstaan. De doelgroep NT1 kan in sommige regio's aan het kortste eind gaan trekken en daarmee staat 2/3 van de laaggeletterden buiten spel.
- e. Het macro budget voor educatie aan volwassenen blijft veel te mager. Ook dit gegeven vergroot de kans dat gemeentes en aanbieders de moeilijker te bereiken doelgroepen op de 2^e plaats zullen zetten.
- f. De kwaliteit van de lessen resp. begeleiding, zeker in het informele en non formele circuit (het werken met vrijwilligers) roept veel vraagtekens op. Daar waar we de maatschappelijk discussies horen over 'meer academici voor de klas' en er politiek keuzes worden gemaakt om de kwaliteit van de docenten sterk te bevorderen, wordt in de volwasseneneducatie het vrijwilligerswerk weer gepromoot. Ondertussen worden ervaren docenten educatie in ROC's ingezet op andere taken binnen de instelling. Dit is een stap in de verkeerde richting. Deze ontwikkeling brengt ook met zich mee dat het aantal professionele begeleiders van Taalambassadeurs onder druk komt te staan.
- g. De versnellende digitalisering van de maatschappij en dan met name dienstverlenende organisaties is een punt van toenemende zorg. De zogenaamde do it yourself (DIY) ict concepten rijzen de pan uit en brengen meer en meer laaggeletterden (en dan met name ouderen) in paniek. We zien te weinig instanties die voldoende rekening houden met het leertempo van de doelgroep die onvoldoende digitale vaardigheden heeft, en die die digitale vaardigheden ook niet eenvoudig zal aanleren.

h. De invloed van de laaggeletterde zelf is nauwelijks te zien. Noch bij de opzet van de actieprogramma's noch bij de inrichting van het aanbod, noch bij de beoordeling van de kwaliteit van het aanbod. Dit is een kwalijke zaak, want wie kan beter beoordelen of iets aansluit bij de doelgroep, dan de doelgroep zelf. We zien in het reguliere onderwijs, maar ook in andere maatschappelijke organisaties zoals de zorg en de volkshuisvesting dat op instituutniveau en op verschillende geografische niveaus wel belangorganisaties werkzaam zijn. Denk bijvoorbeeld aan deelnemersraden, patiëntenraden, het LAKS, het JOB, huurdersorganisaties en de Woonbond.

2.2 Successen ABC

De 7 afdelingen van ABC kenden een zeer actief 2016. De voorlichtingsactiviteiten van de Taalambassadeurs waren zeer talrijk, bij allerlei organisaties en evenementen en in allerlei vormen (inleidingen, workshops, interviews voor radio, krant en tv, etc.). Deze inzet bracht meer dan alleen meer bewustwording bij de toehoorders, het sterkte ook de Taalambassadeurs zelf in hun ontwikkeling.

Hieronder een impressie van de activiteiten.

- Noord Holland

Het toch al drukke programma rond het geven van workshops en voorlichting is in 2016 nog drukker geworden door de vraag om het inzetten van testpanels. Daarnaast zijn wederom 8 Taalambassadeurs opgeleid en zijn studenten geholpen met hun scripties en afstudeeronderzoeken over het thema laaggeletterdheid. Nog steeds werkt de afdeling mee aan een vaste maandelijkse rubriek in MUG magazine en zijn de Ambassadeurs veel betrokken bij het verbeteren van de communicatie in de zorgsector.

- Zeeland

Ook de nog kleine afdeling Zeeland timmerde in 2016 fors aan de weg. Naast reguliere voorlichtingsactiviteiten is opgetreden in een conferentie van de Zeeuwse bibliotheek en is een filmpje in première gegaan over een Zeeuwse Taalambassadeur. Mede door inspanning van de afdeling is de gemeente Middelburg overgegaan tot het vereenvoudigen van hun publiekswaarsite.

- Zuid Holland

De startende groep Taalambassadeurs heeft zich ingezet voor diverse voorlichtingsactiviteiten. Ze zijn tevens structureel present bij het huiskamer project 'De buurtvrouw' in Schiedam. Een groots project was het realiseren van een korte speelfilm over laaggeletterdheid waar Taalambassadeurs samen acteren met professionele acteurs. De film 'Buitenspel' kwam tot stand dankzij de subsidie van de gemeente Rotterdam & Schiedam en van de Schiedamse Lions en Rotaryclubs.

- Limburg

Een bijzonder actief jaar kenmerkt de afdeling. Naast de inzet van Taalambassadeurs op allerlei voorlichtings- en informatiebijeenkomsten zijn workshops gegeven op evenementen en is actief deelgenomen aan debatten binnen het maatschappelijk netwerk in Limburg. Een bijzondere activiteit is de aandacht die besteed wordt aan de omgeving van de laaggeletterde: familie, vrienden, collega's, burens, clubgenoten, enz. De afdeling probeert zo om deze mensen te bereiken omdat steun en erkenning door de omgeving erg belangrijk is. Tevens is er in 2016 weer een deelnemersdag georganiseerd.

- Gelderland

Naast een zeer druk voorlichtingprogramma heeft de afdeling specifieke optredens gehad bij onderwijsinstellingen (zowel PABO als PO), gemeentelijke diensten, bibliotheken en het UWV. De samenwerking met Zorgbelang heeft zich in 2016 doorgezet en er zijn nieuwe Taalambassadeurs opgeleid. Een start is gemaakt met het opleiden en inzetten van testpanels.

- Overijssel

Zeer veel voorlichtingsactiviteiten en bezoeken aan evenementen. De voorlichtingskar kon hierbij zinvol worden ingezet. Ook hier is een start gemaakt met het opleiden en inzetten van testpanels en zijn er nieuwe Taalambassadeurs opgeleid. Specifiek in de afdeling is de constructieve samenwerking met de verschillende Taalpunten/taalhuizen in de regio's van Overijssel. De jaarlijkse Deelnemersdag is wederom succesvol verlopen.

- Noord-Brabant

De vraag naar en inzet van testpanels is sterk toegenomen naast de vele voorlichtingsactiviteiten. Actief is contact gezocht en gevonden met een aantal politieke platforms in de regio en men is in sommige steden betrokken bij de zogenaamde wijkteams om voorlichting te geven. In West Brabant is wederom een groep nieuwe Taalambassadeurs opgeleid.

- Noord Nederland

Deze regio kent nog geen ABC afdeling. Wel is met hulp van ABC een groep Taalambassadeurs opgeleid en zijn de plaatselijke begeleiders uitgenodigd voor landelijke ABC activiteiten

- Landelijk

Het landelijk bestuur heeft haar aandacht in 2016 gericht op landelijke belangenbehartiging en op het ondersteunen van de vereniging ABC met haar afdelingen.

De belangenbehartiging uitte zich met name in deelname aan onderzoeken (klankbordgroep, begeleidingsgroep e.d.) en landelijke evenementen, perscontacten, mee opstellen van een pamflet 'aandachtpunten (zorgpunten) versterking volwassen

educatie Nederland' en het informeren van alle politieke partijen – 2^e Kamerleden- (mede vanwege de komende verkiezingen in 2017) over onze zorgpunten.

Het ondersteunen van de vereniging kende als activiteiten: het organiseren van twee algemene ledenvergaderingen, het faciliteren van de opleiding voor Taalambassadeurs (totaal 25 nieuwe Taalambassadeurs opgeleid) en testpanels (15 Taalambassadeurs zijn hiervoor opgeleid), het samen met L&S organiseren van twee landelijke deelnemers- en ambassadeurs dagen. De dag in het najaar stond in het teken van het 20 jarig bestaan van ABC. Informatie- en trainingsdagen voor begeleiders van TA's zijn weer opgestart. Afdelingen zijn bezocht en Nieuwsbrieven verspreid. Tot slot hebben we met de stichting L&S weer een afspraak kunnen maken voor hun financiële en materiële support bij een deel van onze activiteiten.

In de algemene ledenvergadering in het voorjaar hebben de leden zich nogmaals verdiept en uitgesproken over de doelen van ABC. Unaniem is besloten de bestaande doelen onveranderd vast te houden. Specifiek is nader omschreven dat ABC er ook is om Taalambassadeurs gedurende hun werk voor ABC te ondersteunen bij hun eigen ontwikkeling .

Een punt van aandacht binnen de vereniging blijft de continuïteit van het landelijk bestuur en de afdelingsbesturen. Aanvulling van bestuursfunctie vanwege verloop is en blijft een noodzaak. We blijven evenwel ook moeite houden met het invullen van dit soort vrijwilligers vacatures. Een tweede blijvend aandachtspunt is de onderlinge communicatie binnen de vereniging. De meeste leden van de vereniging hebben de voorkeur aan persoonlijk onderling contact wat erg bemoeilijkt wordt door de landelijke spreiding van de afdelingen.

We zijn er in 2016 niet in geslaagd een Raad van Advies goed in te richten en slechts deels in geslaagd ons professioneel te laten ondersteunen door management en organisatie kracht. We hebben te weinig energie kunnen steken in de opbouw van een Raad van Advies en voor een professionele ondersteuner hebben we onvoldoende structurele financiering kunnen verwerven.

3. Voornemen 2017

In onze (uitgestelde) Algemene Ledenvergadering van februari 2017 is teruggekeken op 2016 en vooruitgekeken op 2017. Voor de landelijke activiteiten is het volgende programma besproken.

We zetten 2017 in het teken van:

3.1 Verbeteren en toekomstbestendig maken van het concept Taalambassadeurs.

3.2 Scherpere landelijke belangenbehartiging.

3.3 Versterken interne organisatie: organisatorisch, financieel en door ondersteuning van de afdelingen.

Ad. 3.1 Verbeteren en toekomstbestendig maken van het concept Taalambassadeurs.

- Faciliteren werving, training en begeleiding TA's
- Idem testpanels inclusief het afronden van de vormgeving van een nieuwe cursusmap voor testpanels.
- Binding TA's met ABC bevorderen (evt. via lidmaatschap)
- Toekomst inzet en organisatorische inbedding van TA's verkennen
- Aparte landelijke Ambassadeursdag organiseren

Ad. 3.2 Scherper landelijke belangenbehartiging.

- Oprichten van een ABC afdeling in Utrecht en Noord Nederland
- Participeren bij evenementen en relevante onderzoeken
- Kritisch volgen van regionale netwerken/centrum gemeenten Taal voor het Leven en de kwaliteit van het aanbod. ABC kwaliteitsnorm ontwikkelen.
- Blijven zoeken naar de opzet van een goeie (ook regionale) belangenorganisatie: deelnemersraad resp. deelnemersraden.

Ad. 3.3 Versterken interne organisatie: organisatorisch, financieel en ondersteuning van de afdelingen

- Betere onderlinge communicatie (afdelingen onderling en met landelijk bestuur). Meer uitwisselingen van succesvolle acties.
- Nieuwsbrief optimaliseren en meer een verenigingbrief van maken, website verbeteren , facebook gebruik promoten.
- Werven bestuurders en pogen professionele inzet te verkrijgen voor management en organisatie ondersteuning.
- Betaalde dienstverlening (inzet testpanels) verder uitbouwen en de kwaliteit borgen.
- De administratieve organisatie verder verbeteren.

De afdelingen hebben allen afzonderlijk hun eigen plannen die meer of minder zijn uitgewerkt en zijn gericht op hun regio. De inhoud van die plannen liggen in het verlengde van het bovenstaand programma.

4. Begroting 2017

Voor de realisatie van dit werkplan zijn we vooral afhankelijk van de enthousiaste en creatieve inzet van alle vrijwilligers van ABC zowel in de afdeling als landelijk. We hebben evenwel ook cash geld nodig. De afgelopen jaren werden we door de stichting L&S financieel en materieel (zeer welkom) gesteund. Daarnaast ontvingen we bijdragen van lagere overheden (specifiek de afdeling Limburg van de provincie Limburg) en (beperkt) donaties.

Voor 2017 heeft de stichting L&S wederom toegezegd een deel van onze activiteiten te ondersteunen. Het betreft dan de twee landelijke deelnemersdagen, de kosten voor het opleiden van TA's en de vrijwilligersvergoeding alsmede de reiskosten van TA's indien ze een inzet plegen.

Deze inkomsten zijn evenwel onvoldoende voor een goed werking van de gehele vereniging van ABC. Denk daarbij onder meer aan de regionale deelnemersdagen, de algemene ledenvergaderingen, verzorgen van de boekhouding (is deels uitbesteed), onderhoud van de website, vergader- en kantoorkosten en reiskosten van bestuursleden.

We werken met een realistische begroting. Dit betekent dat we bepaalde activiteiten pas kunnen uitvoeren indien we zeker zijn van voldoende (additionele) inkomsten bijv. uit donaties en/of betaalde dienstverlening.

	30-11-2016			
	<u>begroting</u> <u>2016</u>	<u>Realisatie</u> <u>2015</u>	<u>Realisatie</u> <u>2016</u>	<u>Begroting</u> <u>2017</u>
Baten				
Giften en donaties	3000	€	2.472	€ 3.000
Facturen voor diensten	20000	€	34.992	€ 32.000
Subsidie Provincies	25500	€	29.985	€ 27.000
Overloop voorgaande jaren	€	14.683		
Overige Baten	€	445		
	€ 45.500	€ 80.105	€ 34.387	€ 62.000
Lasten				
Bestuurskosten ABC (incl. Afdelingen)	€ 15.000	€	27.149	€ 12.000
Deelnemers en Ambassadeursdagen	€ 6.000	€	13.046	€ -
Belangenbehartiging en PR	€ 750	€	5.155	€ 1.000
Opleiden Ambassadeurs en testpanels	€ 20.000	€	6.765	€ 26.000
Inhuur deskundigen en vrijwilligersvergoedingen	€ -	€	4.679	€ 7.000
Afdelingsactiviteiten	€ 13.000	€	14.037	€ 16.000
Professioneel secretariaat				pm
	€ 54.750	€ 70.830	€ 42.871	€ 62.000
Winst /verlies	€ 9.250-	€ 9.275	€ 8.484-	€ -